

Több jut exportra

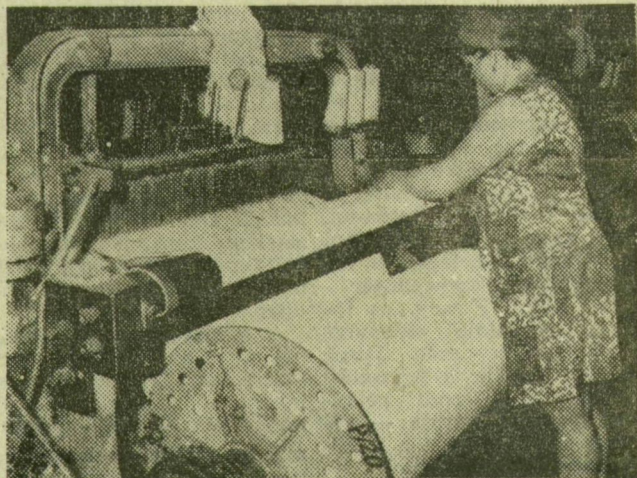
A jutagáriak is csatlakoztak Csepel felhívásához

Rendkívül gyári brigádvezetői értekezleten, majd munkás röpgyűléseken csatlakoztak a szegedi jutaárugyár szocialista kollektívái a Csepel Vas- és Fémművek szocialista brigádjának felhívásához, amellyel a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulóját új termelési sikerekkel méltóképpen köszöntik. A gyár szövődési dolgozói — akik közül néhányan az idén már a korábbi négy gép helyett hatot kezelnek — vállalták, hogy a szovjet exportra 1 millió 270 ezer négyzetméter ponyva helyett 3 százalékkal többet készítenek. A nagyobb intenzitású munka mellett fokozottan ügyelnek a minőségre is: a tervben évek óta szereplő 96,5 százalék helyett a ponyvák 98 százalékát kívánják I. osztályú minőségben megszöni. A varrodaiak a tervezetthez képest 4,5 százalékkal növelik termelésüket, s így 220 ezer négyzetméter ponyva helyett 230 ezret konfekcionálnak.

A jutagáriak felajánlották továbbá, hogy az üzem eperjesi telepén jelenleg készülő fonodai beruházást a tervezettnél korábban befejezik, és a gépegségeket két héttel a határidő előtt már üzembe helyezik. Ez a fél hó-

nap 15 tonna kevert fonaltöbbletet, és ezzel együtt 330 ezer forint többlet termelési értéket jelent a gyár számára. Ebből a nagy munkából szinte valamennyi dolgozó kiveszi a részét valamilyen formában. A karbantartó szocialista brigádok meggyorsítják a gépszereleket, az eperjesi üzembe újonnan jelentkező, zömmel a mezőgazdaságból és a háztartásból érkező dolgozókat pedig a

nagy gyakorlattal rendelkező fonodai brigádok gyorsított ütemben tanítják be a korszerű gépek kezelésére Szegeden. Őt dolgozó vállalta, hogy a felajánlás teljesítése érdekében huzamosabb ideig Eperjesen dolgozik munkamódszer-átadóként, míg a többiek szabad szombatokon látogatnak Eperjesre, és ott egész nap segítenek a szakmát tanuló lányoknak és asszonyoknak.

Regi Endre felvétele

A szövés szocialista brigádok — köztük a Zója, amelynek képünkön látható Farkas Lászlóné szövőné is tagja — a tervezettnél több és jobb minőségű ponyvát készítenek az idén szovjet exportra

Iskola és társadalom

Tudományos tanácskozás Szegeden

A Magyar Tudományos Akadémia és az Oktatási Minisztérium Köznevelési Bizottságának tanácskozása tegnap folytatta munkáját a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola dísztermében. A résztvevők a köznevelés rendszerének fejlesztéséről, ezen belül elsősorban a társadalmi mobilitás, a munkamegosztás és az iskola kapcsolatát vitatták meg.

Az iskolarendszer milyensége szocialista társadalmunk egyik alapkérdése. A tanácskozás, amelyen részt vett dr. Koncz János, a megyei pártbizottság titkára is, a többi között arra keresi a választ, hogy ma és a közeli két évtizedben mi az iskolarendszer legfontosabb funkciója.

A kérdésre csak akkor válaszolhatunk helyesen, ha a társadalom alapvető érdekeit tartjuk szem előtt; a neveléstudomány ugyanis — ahogy ezt Loránd Ferenc megállapította — csak ezután léphet sorompóba; és ekkor tulajdonképpen a megfelelő nevelési elvek és az ezeket megvalósító nevelési technológia kidolgozása vár rá. Vannak, akik úgy vélik, hogy az iskolarendszert munkaerőképző rendszernek kell tekinteni, mások szerint társadalmi nivelláló szerepe az elsődleges; de lehet találkozni olyan véleményekkel is, melyek szerint ez a tevékenység egyfajta életformára való nevelés, a kultúra átadása.

A probléma — állandóan megújuló elméleti és gyakorlati kérdések soráról van szó — tulajdonképpen csak egyféleképpen oldható meg, ha a munkaszervezés történelmi hivatásáról szóló marxista-leninista elméletből vezetjük le.

Az itt folyó tudományos viták egy hosszú távú program alapjait igyekeznek megvetni.

Az eddig elhangzottak alapján hogyan ítélték meg mi-lyen lesz a századforduló iskolarendszere — kérdezték Széne György kandidátustól, a Magyar Tudományos Akadémia és az Oktatási Minisztérium Köznevelési Bizottságának tudományos titkáráról.

Már az elmúlt években is azt tűztük célul — mondotta —, hogy tisztázzuk, és ezt tudományos alapossággal, precízitással tegyük, hogy mit is kell ma és a következő évszázadokban a közneve-

lés funkciórendszerén értenünk. Ez az alapkérdés ugyanis. Mit és hogyan tanítsunk az iskola? Milyen legyen az általános- és a szakmunkás aránya? A munkába bekapcsolódott már egy sor kutatóintézet, felsőoktatási intézmény. A koordinálást államigazgatási vonalon az Oktatási Minisztérium végzi.

— Az eddig elérték közül mit tart a legnagyobb eredménynek?

— Azt, hogy a kérdések tisztázásán ma már egyre többen dolgoznak. Itt mondom el, hogy sok szegedi tudós és pedagógus is; például dr. Székelyfalvi-Nagy Béla akadémikus, aki a bizottságnak is tagja. A széles körű bázis biztosíték lehet arra, hogy így az össztársadalmi érdekek mindvégig szem előtt maradnak.

— Ez a mostani tanácskozás zárt körű. Mikor ismerkedhetik meg a nyilvánosság is az e berkekben folyó vitákkal?

— A bizottság első három évének eredménye könyvben jelent meg; ez a műveltségi tartalmának egy távlati; 1990-ben időszéri, felvázolt képét tartalmazza. A szegedi tanácskozás eredménye számos további megbeszélés és vita után ajánlasként került az Oktatási Minisztériumhoz.

Makarenko mondta ki, írta le, hogy a pedagógiának messze előre meg kell terveznie az új, a szocialista ember tulajdonságait. Sőt, meg is kell előznie a társadalmat emberformáló munkájában. A Szegeden összegyűlt tudósok és pedagógusok ezt teszik ezekben a napokban. Nem kis feladatról van szó, hiszen az iskolaújról mindig is a társadalom egyik legvitatóbb, s legfelelősségteljesebb gondja volt.

Megtervezni a jövőt. Szép, de próbáló munka. Mindent ugyanis nem lehet előre látni, csak a legfontosabb ten-

denciákat. Annyi viszont bizonyos, és ez derült ki a tanácskozáson is, kívánatos, hogy a szakképzés rugalmasabbá váljon, s így közelebb kerüljön a munka világához. Rugalmasan kell mindezt tenni, ami azt jelenti, hogy az egyszeri és először választás ne kösse le túl fiatal korban az egyént egész életére, hanem módja legyen sorsán változtatni, más pályát választani.

Ezeket az iskolai és a társadalmi értelemben vett köznevelési apparátus teremtheti majd meg; és ennek teljes körűvé válásakor valószínűleg meg a folyamatos oktatás rendszere is.

A tegnap két vitát Szabolcsi Miklós akadémikus, a köznevelési bizottság alelnöke vezetett. A társadalmi mobilitás és az iskola címmel Ferge Zsuzsa mondott referátumot. Ő írta le „Az iskolarendszer és az iskolai tudás társadalmi meghatározottsága” című könyvében: Mind az iskola előtti, mind az általános iskolai intézményben olyan magasra kell emelnünk a pedagógusfoglalkozás anyagi és társadalmi megbecsülését, hogy biztosítani lehessen a nevelőtestület magas színvonalát.

S valóban. A szép terveknek, elképzeléseknek ez a záloga, mert e nélkül, a pedagógus alkotó személyisége nélkül sem mai, sem jövőbeni újítás nem képzelhető el.

A tanácskozás ma, vasárnap az iskolaszervezetről és a pedagógiai tevékenység fejlesztéséről szóló eszmecserevel folytatódik. A vitát Kiss Árpád professzor, a Magyar Pedagógiai Társaság elnöke vezeti. Az ülészak végén Szentágothai János akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia megbízott elnöke összegzi a három napon elhangzottakat.

P.F.

Utat, irányít mutatni!

Mi tagadás, elég nehezen formálódik testté a mi igénk. A kommunista tanításokból csak nagy ügyvel-bajjal, fáradsággal születik meg az óhajtott gyakorlat. Nem sopánkodunk, ennek ez a rendje, az élet aligha ad bármit is csak úgy isten nevében. Hanem az inkább aggasztó, hogy néha csak bámészkozunk ennél a vajúdnál, ahelyett, hogy jó bába módjára segítenénk.

Komolyan meghatódtam azon az értekezleten, ahol kádernünkünk gondjait, s benne az ideális vezető jellemvonásait ecsetelték. Nagyon-nagyon a szívem szerint beszéltek ott. Úgy igaz, ahogy mondták, aláírtem minden szót. Mert ez a téma ma is úgy szerepel a kommunista „nagykönyvben”, hogy a velünk tartók csakis igent mondhatnak rá. Söhajjva mormoltam magam elé, mint hívők a Mi-atyánkot, bárcsak egy az egyben teljesülne a párt bölcs szándéka. Milyen nagy-szerű dolog lenne, ha valamennyi megválasztott és kinevezett kádernünk százszázalékosan megfelelné beosztásának! Ez hallatlanul megkönnyítené küzdelmünket a „ma még erősen farkastermészetű élet” megszelídítéséért, sőt bizonyosra vehető, hogy az emberek is egyöntetű jóérzessel vennék tudomásul.

Jó tudni, hogy nemcsak az elméletünk, hanem általában a valóságunk is állja a kritikát. Nagyon sok kisebb-nagyobb besorolásban ügyködő embert személyesen ismerek, akiknek folyton szorítanám a kezét, nehogy elveszítüskögymást ebben a nagy konjunkturális tologásban, hiszen csak velük együtt érzem magam erős, számottevő egyéneknek. Mégis, amikor a vezetők példás életét a kötelező norma szerint részletek emlegetik, hogy soha senki el ne felejtse, az én eszem nem azokra fordul, akikben úgy bizom, mint önmagamban; nem azokra, akiket akár tűzbe is tennék a kezem. Nekem ők nem okoznak fejfájást egyetlen percig sem, tökéletesen nyugodt vagyok felőlük, sőt számomra ők hitelesítik a kádernünkéről elhangzottakat. Hanem azok jelennek meg hirtelen a „képernyőmon”, akik sajnálatos kivételek is lehetnének, de aggodom, nem többen vannak-e annál, hogy a szabályt erősítsék.

Ne legyen igazam. Tény azonban, hogy a lassacskán eltávozó, s egészében véve „igazán rendes negyvenötös garda” helyére sorakozó hűségese, türelmetlenül tenni-vágyó, friss eszű fiatalok közt linkóci karrieristák is bőven akadnak. A párt azt mondja lépten-nyomon, hogy gondolkodj, kezdemenyézj fiatalokra van szükség a vezénylő helyeken is, olyanokra, akik utat, célt tudnak mutatni a gondjakra bízott közösségnek. De ugyan mi várható az olyan — régi vagy új — vezetőtől, akinek csak a pénzszerzésen, az ivászaton, vagy a kártyán jár az esze, s egyik legfőbb gondja, hogy a protokollistának minél magasabb fokán jegyezze a nevét. Egy másik „tévedésünk” azzal foglalkozik, hogy vajon mindenki főnöknek titulálja-e, s e tevékenységében annyira kimerül, hogy már 35–40 éves fejjel számolgatja, „mennyit kell még gurcolni” a nyugdíjig. Vagy lehet tippelni: tud-e, mer-e régít robbantani, újat, tökéletesebbet létrehozni a vezetői utánpótlásnak az a tagja, aki olyan „kormánypárti” szabványszöveget szokott levágni lehetőleg mindenféle fórumon, amelyben életproblémának, valamiféle gondolatnak még a csíráját sem lehet fölfedezni? Nem is figyelnek rá, ami azonban cseppet sem zavarja őt, mert valahol valamikor valaki azt az ostobaságot duruzsolta neki, hogy a mások iránti érzéketlenség egyfajta módja az érvelnyesülésnek. Enyhén szólva, keményfejűnek mondható az olyan „nagyás” is, aki több mint két évtizednyi idő alatt az íróasztalnál képtelen volt megtanulni, hogy egyre halványulóbb sikereinek oka a munkatársaitól való merev elzárkózásban keresendő. Na, és aki úgy torolja meg a rajta esett sérelmet, hogy 25 éve kommunista beosztottját — köznyelven szólva — „kirúgatja”, s még arról sem gondoskodik, hogy saját elvtársa megfelelő munkához jusson? Az ilyen hata-masság közelében bajos, nagyon bajos dolog megváltani a világot.

Jó lesz tisztázni: korántsem csak kommunistákról van itt szó, hanem általában felelős beosztású állampolgárokról. A vezetés — mint ismeretes — nem a kommunisták kiváltsága, hanem részese minden olyan pártönkívüli is, aki kész velünk együtt törni a fejét a „hogyan tovább”-on és vállalni a rá eső felelősséget. Szegeden például az ipari szövetkezeti vezetőknek

59 százaléka nem tagja az MSZMP-nek! Több állami intézményben, társadalmi szervezetben, ipari vagy mezőgazdasági üzemben nagyjából hasonló az arányok. Magától értetődik, hogy ezekre a nem párttagokra is kötelező a szabály, a vezetési norma. Amint az is természetes, hogy legtöbbjük szintén rendszeresen helytáll a maga posztján és teljes bizalmat élvez. Amikor tehát a nyugtalanító jelenségekre mutogatunk, nem lehetünk elnézőek aszerint, hogy kinek van, illetve kinek nincs piros tagkönyv a zsebében. Az átlagpolgár ugyanis gyakran nem elég tárgyilagos, a látszatot olykor a lényeg elé helyezi, tehát esetleg az ő gyengécske felettesének viselkedése alapján ítéli meg a politikát, gyakorlatát.

És éppen a gyakran ferde látású emberek miatt kell ismételtlen alánézni: akik valamilyen megbízást, felelős munkakört, vagy hivatali kaptak ettől a rendszertől, azok általában szilárd meggyőződéssel, az emberek iránti megértéssel és figyelemmel végzik a dolgukat, s tízezerszám adnak képességeikkel és példás magatartásukkal ösztönzést környezetüknek. Köszönet és ismételtlen köszönet ennek a derék-hadnak. Hanem akiken „lötyög” az úgynevezett hármast követelmény, mint a bő ruha, azokkal nem élhetünk megértő örök békeességben. Nem mondhatunk le arról, hogy ők is korszerű ideológiai és politikai képzettséggel bírjanak és ne csak értsék a párt szándékait, hanem képviseljék, segítsenek megvalósítani, és szilárdan álljanak is ki mellette. Elengedhetetlen, hogy ők is a mai igényeknek megfelelően értsenek ahhoz a szakmához, amit művelnek, szerveznek, irányítanak. És ez még mindig nem elég. Nekik is tudniuk kell: hiába a politikai tisztánlátás, a szupermagas iskolai végzettség, ha valaki képtelen banni, szót érteni azokkal az emberekkel, akik tudományos eredményekre, eladható termékekre, hasznos újításokra, pedagógiai sikerekre, tekintélyes mezőgazdasági hozamokra stb. váltják át a párt határozatait. Hiába méltatlankodunk, nem lehet „klassz” vezető az, aki hét éve fújja ugyan „a vonatkozó rendeleteket”, ha ugyanakkor mindenki szentséggel körülötte a szervezetlenség és kaotikus, az erélytelenség és bizonytalankodás, a jogos panaszok iránti érzéketlenség — tehát a tipikusan vezetői fogvatartások miatt. Hát akkor hősorozok, politikázok és született anygok kellene nekünk? Nevetségesség. Azon az említett értekezleten így fogalmaztak: „Integrált, korszerű szakmai rálátást várnunk mindenkitől, aki igényt tart a vezetői címre. Nem a jó intézkedési program kidolgozása a döntő, hanem a feladatok végrehajtásának a megszervezése.”

E témát elintézhethetünk azzal, hogy a kádernünkünk is lehet selejtje, a búzába is keverednek szorult szemek. De szabad-e legyinteni? Az ember nem hasonlítható a tárgyakhoz, holt anyagokhoz, az elmével áldott érzékeny embert környezete segítségével legtöbbszőr teljes értékűvé lehet formálni. Csak ráhagyni nem szabad soha, hogy reménytelen. Egy rokonlélektől származik ez a makacs hit az ember formálhatóságában, noha már kinevezték érte néhányszor. Ha időnként kibeszéli magából, ami nyomja a lelkét, úgy érzi, utána jobb a közérzete. Valami nyugtalanítja mégis: lehetséges, hogy ő nem tudja „hány óra”, s korszerűtlen a tépelődése? Talán azoknak van igazuk, akik olykor oktató atyás szóval, kicsit sajnálkozva vállonveregetik, hogy csinálja csak, ha jobbat alszik tőle? Nem valószínű.

F. NAGY ISTVÁN

Magyar—román választékcseré

A napokban Molnár Károly belkereskedelmi miniszterhelyettes és Nicolae Bozdog, a román belkereskedelmi miniszter első helyettese Nagyváradon tárgyalt az 1977. évi választékcseré alakulásáról és a határ menti áruforgalom helyzetéről.

A tárgyalások eredményeként a határ menti forgalomban több mint 500 ezer rubel értékben kötöttek magánjogi szerződéseket, amelyek elsősorban Szabolcs-Szatmár, Hajdú, Csongrád és Békés megyék lakosságának választékosabb ellátását szolgálják. A megállapodás értelmében sok ezer üveg befőttes, dzsemet és savanyúságot, több ezer üveg konyakot, továbbá 50 tonna gipszet, 20 ezer négyzetméter parkettát, 3300 vestyélésű kályhát és 145 ezer méter textilárut kap a határ menti megyék kereskedelme.